

32004L0083

L 304/12

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

30.9.2004.

DIREKTIVA VIJEĆA 2004/83/EZ**od 29. travnja 2004.****o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljana treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 63. stavak 1. točku (c), stavak 2. točku (a) i stavak 3. točku (a),

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog parlamenta ⁽²⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽³⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽⁴⁾,

budući da:

- (1) Zajednička politika o azilu, uključujući Zajednički europski sustav azila, sastavni je dio cilja Europske unije o postupnom stvaranju područja slobode, sigurnosti i pravde otvorenog prema onima koji, prisiljeni okolnostima, zakonito traže zaštitu u Zajednici.
- (2) Europsko vijeće na svojem sastanku u Tampereu 15. i 16. listopada 1999. suglasilo se da će raditi na osnivanju Zajedničkog europskog sustava azila koji će se temeljiti na punoj i sveobuhvatnoj primjeni Ženevske konvencije o statusu izbjeglica od 28. srpnja 1951. (Ženevska konvencija) i njenog dopunskog Protokola iz New Yorka od 31. siječnja 1967. (Protokol), na taj način potvrđujući načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja i osiguravajući da nijedna osoba ne bude vraćena u zemlju u kojoj je progonjena.
- (3) Ženevska konvencija i Protokol predstavljaju temelj međunarodnog pravnog režima za zaštitu izbjeglica.
- (4) Prema Zaključcima iz Tamperea, Zajednički europski sustav azila treba u kratkoročnom razdoblju uključivati usklađivanje propisa o priznavanju statusa izbjeglica i obilježjima takvog statusa.

(5) Zaključci iz Tamperea također određuju da se pravila u pogledu statusa izbjeglica trebaju dopuniti mjerama o supsidijarnim oblicima zaštite, koja nude primjeren status svakoj osobi kojoj je potrebna takva zaštita.

(6) Glavni je cilj ove Direktive, s jedne strane, osigurati da države članice primjenjuju zajedničke kriterije za utvrđivanje osoba kojima je zaista potrebna međunarodna zaštita i, s druge strane, osigurati da minimalna razina pogodnosti bude dostupna tim osobama u svim državama članicama.

(7) Usklađivanje propisa o priznavanju i sadržaju statusa izbjeglica i supsidijarne zaštite trebalo bi pomoći u ograničavanju sekundarnih kretanja tražitelja azila između država članica, gdje je takvo kretanje isključivo uzrokovano razlikama u pravnim okvirima.

(8) Minimalni standardi sami po sebi znače da države članice trebaju imati ovlast uvođenja ili zadržavanja povoljnijih odredbi za državljane trećih zemalja ili osobe bez državljanstva koje traže međunarodnu zaštitu u državi članici, ako se smatra da se takav zahtjev podnosi zbog toga što je dotična osoba ili izbjeglica u smislu članka 1. stavka (A) Ženevske konvencije ili osoba kojoj je na drugi način potrebna međunarodna zaštita.

(9) Oni državljani trećih zemalja ili osobe bez državljanstva kojima je dopušten ostanak na državnom području država članica, ne zato što im je potrebna međunarodna zaštita nego zbog osobnih ili humanitarnih razloga na diskrecijskoj osnovi, nisu obuhvaćeni ovom Direktivom.

(10) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i uzima u obzir posebno načela prihvaćena Poveljom o temeljnim pravima Europske unije. Ova Direktiva naročito nastoji osigurati puno poštovanje ljudskog dostojanstva i prava na azil tražitelja azila i članova njihovih obitelji u pratnji.

(11) U pogledu postupanja s osobama koje su obuhvaćene ovom Direktivom, države članice su vezane obvezama propisanim instrumentima međunarodnog prava kojih su iste stranke i koji zabranjuju diskriminaciju.

⁽¹⁾ SL C 51 E, 26.2.2002., str. 325.

⁽²⁾ SL C 300 E, 11.12.2003., str. 25.

⁽³⁾ SL C 221, 17.9.2002., str. 43.

⁽⁴⁾ SL C 278, 14.11.2002., str. 44.

- (12) Prilikom provedbe ove Direktive, države članice trebaju u prvom redu uzeti u obzir „najbolji interes djeteta”.
- (13) Ova Direktiva ne dovodi u pitanje Protokol o azilu za državljane država članica Europske unije koji je priložen Ugovoru o osnivanju Europske zajednice.
- (14) Priznanje statusa izbjeglice je deklaratorni akt.
- (15) Konzultacije s Visokim povjerenikom za izbjeglice Ujedinjenih naroda mogu dati vrijedne smjernice državama članicama prilikom određivanja statusa izbjeglica u skladu s člankom 1. Ženevske konvencije.
- (16) Trebalo bi utvrditi minimalne standarde za utvrđivanje izbjegličkog statusa i njegovog sadržaja kako bi se nadležnim tijelima država članica pomoglo pri primjeni Ženevske konvencije.
- (17) Nužno je uvesti zajedničke kriterije prema kojima će se tražiteljima azila priznavati status izbjeglica u smislu članka 1. Ženevske konvencije.
- (18) Posebno je potrebno uvesti zajedničke definicije za sljedeće pojmove: potrebe za zaštitom koje se javljaju na licu mjesta; izvore štetnih učinaka i zaštite; zaštitu unutar zemlje; i proganjanje, uključujući razloge za proganjanje.
- (19) Zaštitu mogu pružiti ne samo države nego i stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije, koje udovoljavaju uvjetima ove Direktive a koje kontroliraju regiju ili veće područje u okviru državnog područja.
- (20) Prilikom procjenjivanja zahtjeva maloljetnika za međunarodnom zaštitom država članica treba uzeti u obzir oblike proganjanja koji se posebno odnose na djecu.
- (21) Jednako je potrebno uvesti zajedničku definiciju proganjanja zbog „pripadnosti određenoj društvenoj skupini”.
- (22) Radnje koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda navedene su u Preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda te su, među ostalim, sadržane u rezolucijama Ujedinjenih naroda koje se odnose na mjere za borbu protiv terorizma i u kojima se izjavljuje da „su djela, metode i prakse terorizma u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda” te da je „svjesno financiranje, planiranje i poticanje terorističkih djela također suprotno ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda”.
- (23) Kao što je navedeno u članku 14., „status” može također uključiti izbjeglički status.
- (24) Također bi trebalo utvrditi minimalne standarde za određivanje statusa koji stječu osobe kojima je odobrena supsidijarna zaštita te za utvrđivanje sadržaja takvog statusa. Supsidijarna bi zaštita trebala biti komplemenarna i dodatna zaštiti izbjeglica sadržanoj u Ženevskoj konvenciji.
- (25) Potrebno je uvesti kriterije na temelju kojih će se tražiteljima međunarodne zaštite priznavati da ispunjavaju uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite. Ti bi kriteriji trebali biti utvrđeni na temelju obveza koje proizlaze iz međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i na temelju postojeće prakse u državama članicama.
- (26) Rizici kojima je općenito izloženo stanovništvo neke zemlje ili dio stanovništva obično ne stvaraju sami po sebi pojedinačnu prijetnju koja bi se kvalificirala kao ozbiljna nepravda.
- (27) Članovi obitelji će inače, zbog same činjenice da su povezani s izbjeglicom, biti izloženi proganjanju, na takav način da to predstavlja osnovu za stjecanje statusa izbjeglice.
- (28) Pojam nacionalne sigurnosti i javnog reda obuhvaća i slučajeve u kojima državljanin treće zemlje pripada udruženju koje podržava međunarodni terorizam ili podržava takvo udruženje.
- (29) Iako povlastice dane članovima obitelji osoba pod supsidijarnom zaštitom ne moraju biti iste kao i one koje su dane osobama koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu, one trebaju biti pravične u usporedbi s povlasticama koje uživaju osobe pod supsidijarnom zaštitom.
- (30) U okviru ograničenja postavljenih međunarodnim obvezama, države članice mogu propisati da stjecanje prava u pogledu zapošljavanja, socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i pomoći pri uključivanju u društvo zahtjeva prethodno izdavanje dozvole boravka.
- (31) Ova se Direktiva ne primjenjuje na financijske povlastice koje dodjeljuju države članice u svrhu promicanja obrazovanja i izobrazbe.
- (32) Trebalo bi uzeti u obzir praktične poteškoće na koje osobe koje imaju status izbjeglice ili osobe kojima je odobrena supsidijarna zaštita nailaze pri priznavanju svojih stranih diploma, svjedodžbi ili drugih dokaza o formalnoj kvalifikaciji.
- (33) Posebno da bi se izbjegle socijalne teškoće, primjereno je osobama sa statusom izbjeglice ili osobama kojima je odobrena supsidijarna zaštita pružiti bez diskriminacije, u kontekstu socijalne pomoći, primjerenu socijalnu skrb i sredstva izdržavanja.

- (34) U pogledu socijalne pomoći i zdravstvene zaštite, načini i detalji pružanja osnovnih povlastica osobama kojima je odobrena supsidijarna zaštita trebali bi se odrediti nacionalnim pravom. Mogućnost da se povlastice za osobe kojima je odobrena supsidijarna zaštita ograniče na osnovne povlastice treba shvatiti u smislu da ovaj pojam pokriva barem minimum prihoda, pomoć u slučaju bolesti i trudnoće te pomoć roditeljima, i to u onoj mjeri u kojoj se takve povlastice dodjeljuju državljanima u skladu sa zakonodavstvom dotične države članice.
- (35) Osobama sa statusom izbjeglice i osobama kojima je odobrena supsidijarna zaštita trebalo bi osigurati pravo na zdravstvenu zaštitu, uključujući zaštitu tjelesnog i mentalnog zdravlja.
- (36) Provedbu ove Direktive trebalo bi ocjenjivati u redovitim razmacima, uzimajući u obzir posebno razvoj međunarodnih obveza država članica u pogledu zabrane protjerivanja, razvoj tržišta rada u državama članicama kao i razvoj zajedničkih temeljnih načela za integraciju.
- (37) S obzirom da države članice ne mogu na zadovoljavajući način postići ciljeve predložene Direktive, a to je utvrđivanje minimalnih standarda za odobravanje međunarodne zaštite državljanima trećih zemalja i osobama bez državljanstva i utvrđivanje sadržaja odobrene zaštite, te s obzirom da se ti ciljevi, zbog dosega i učinaka Direktive, mogu bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora. U skladu s načelom razmjernosti, kao što je navedeno u tom članku, ova Direktiva ne ide izvan onog što je potrebno za postizanje ovih ciljeva.
- (38) U skladu s člankom 3. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, dodanog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Ujedinjena Kraljevina je izvijestila, pismom od 28. siječnja 2002., o svojoj želji za sudjelovanjem u donošenju i primjeni ove Direktive.
- (39) U skladu s člankom 3. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, dodanog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Irska je izvijestila, pismom od 13. veljače 2002., o svojoj želji za sudjelovanjem u donošenju i primjeni ove Direktive.
- (40) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske, dodanog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za Dansku nije obvezujuća niti se u njoj primjenjuje,

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet i opseg primjene

Cilj je ove Direktive utvrditi minimalne standarde u pogledu kvalifikacije i statusa državljanina trećih zemalja ili osobe bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te utvrditi sadržaj odobrene zaštite.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive:

- (a) „međunarodna zaštita” znači status izbjeglice i status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita kako je definirano u točkama (d) i (f);
- (b) „Ženevska konvencija” znači Konvencija o statusu izbjeglica sklopljenu u Ženevi 28. srpnja 1951., koja je izmijenjena Protokolom iz New Yorka od 31. siječnja 1967.;
- (c) „izbjeglica” znači državljanin treće zemlje koji je, zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, izbjegao iz svoje nacionalne države te nije u mogućnosti ili, zbog takvog straha, ne želi staviti se pod zaštitu te države, kao i osobu bez državljanstva koja se nalazi izvan države prethodnog uobičajenog boravišta, a koja se zbog istih gore navedenih razloga, ili zbog takvog straha, ne želi vratiti se u tu državu, te na koju se ne primjenjuje članak 12.;
- (d) „status izbjeglice” znači priznavanje kao izbjeglice državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva od strane države članice;
- (e) „osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu” znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja ne ispunjava uvjete za dobivanje statusa izbjeglice ali za koju se opravdano vjeruje da bi se dotična osoba, ako bi se vratila u svoju državu porijekla ili, ako se radi o osobi bez državljanstva, u državu prethodnog uobičajenog boravišta, bila izložena trpljenju ozbiljne nepravde kako je definirano člankom 15., i na koju se ne primjenjuje članak 17. stavci 1. i 2., te koja nije u mogućnosti ili, zbog takve opasnosti, ne želi staviti se pod zaštitu te države;

- (f) „status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita” znači priznavanje, od strane države članice, državljana treće zemlje ili osobe bez državljanstva kao osobe koja ispunjava uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite;
- (g) „zahtjev za međunarodnom zaštitom” znači zahtjev za zaštitom koji državi članici podnosi državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva, a može se shvatiti kao traženje statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite, pri čemu podnositelj zahtjeva ne traži izrijekom drugu vrstu zaštite koja je izvan djelokruga ove Direktive, a koja se može zasebno tražiti;
- (h) „članovi obitelji” znači sljedeći članovi obitelji osobe sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite koji su prisutni u istoj državi članici u pogledu zahtjeva za međunarodnom zaštitom, pod uvjetom da je obitelj već postojala u državi podrijetla:
- bračni drug osobe sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite ili njegov ili njezin nevjenčani partner u postojanoj vezi ako zakonodavstvo ili praksa dotične države članice postupa s nevjenčanim parovima na sličan način kao i s vjenčanim parovima prema svojem zakonu koji se odnosi na strance,
 - maloljetna djeca para navedenog u prvoj alineji ili osobe sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite pod uvjetom da su neoženjeni i uzdržavani i bez obzira na to jesu li rođeni u braku ili izvan braka ili usvojeni kako je definirano nacionalnim pravom;
- (i) „maloljetnici bez pratnje” su državljani trećih zemalja ili osobe bez državljanstva mlađe od 18 godina koji uđu na državno područje država članica bez pratnje odrasle osobe koja je za njih odgovorna na temelju zakona ili običaja te tako dugo dok takva osoba ne počne učinkovito skrbiti o njima; ovo uključuje maloljetnike koji ostanu bez pratnje nakon što uđu na državno područje države članice;
- (j) „dozvola boravka” znači svaka dozvola ili odobrenje koje izda tijelo države članice u obliku koji je predviđen zakonodavstvom te države, a kojom se dopušta državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva da boravi na njenom državnom području;
- (k) „država podrijetla” znači zemlja ili zemlje državljanstva ili, za osobe bez državljanstva, prethodnog uobičajenog boravišta.

Članak 3.

Povoljniji standardi

Države članice mogu uvesti ili zadržati povoljnije standarde prema kojima se određuje koje osobe ispunjavaju uvjete za dobivanje statusa izbjeglica ili za odobrenje supsidijarne zaštite, kao i ona prema kojima se utvrđuje sadržaj međunarodne zaštite, pod uvjetom da su ti standardi u skladu s ovom Direktivom.

POGLAVLJE II.

PROCJENA ZAHTEVA ZA MEĐUNARODNOM ZAŠTITOM

Članak 4.

Procjena činjenica i okolnosti

1. Države članice mogu utvrditi kao obvezu podnositelja zahtjeva da čim prije dostavi sve potrebne elemente kojima će potkrijepiti svoj zahtjev za međunarodnom zaštitom. Dužnost je države članice da u suradnji s podnositeljem zahtjeva procijeni odgovarajuće elemente zahtjeva.
2. Elementi iz stavka 1. uključuju izjave podnositelja zahtjeva i sve dokaze kojima on raspolaže i koji se odnose na njegovu dob, podrijetlo, uključujući i podrijetlo njegove rodbine, njegov identitet, državljanstvo/državljanstva, državu(-e) i mjesto(-a) prethodnog prebivališta, prethodne zahtjeve za azilom, smjerove putovanja, identifikacijske i putne isprave i razloge za podnošenje zahtjeva za međunarodnom zaštitom.
3. Zahtjevi za međunarodnom zaštitom procjenjuju se pojedinačno, pri čemu se uzima u obzir sljedeće:
 - (a) sve relevantne činjenice koje se odnose na državu podrijetla u vrijeme donošenja odluke o zahtjevu, uključujući zakone i propise države podrijetla i način na koji se oni primjenjuju;
 - (b) potrebne izjave i dokaze koje je dostavio podnositelj zahtjeva uključujući informacije o tome je li podnositelj zahtjeva bio ili bi mogao biti izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi;
 - (c) položaj i osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, uključujući čimbenike kao što su podrijetlo, spol i dob, kako bi se procijenilo bi li se, s obzirom na osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, postupci kojima je podnositelj zahtjev bio izložen ili bi mogao biti izložen mogli smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom;
 - (d) podatak o tome jesu li aktivnosti podnositelja zahtjeva, nakon što je napustio državu podrijetla, bile usmjerene stvaranju neophodnih uvjeta za traženje međunarodne zaštite, kako bi se procijenilo mogu li ove aktivnosti izložiti podnositelja zahtjeva proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ako se vrati u tu državu;
 - (e) podatak o tome može li se od podnositelja zahtjeva razumno očekivati da će se staviti pod zaštitu druge države u kojoj bi mogao dokazati državljanstvo.
4. Činjenica da je podnositelj zahtjeva već bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ili izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom, predstavlja ozbiljnu naznaku za njegov osnovni strah od proganjanja ili od trpljenja ozbiljne nepravde, ako ne postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da se takvo proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti.

5. Ako država članica primjenjuje načelo prema kojemu je dužnost podnositelja zahtjeva potkrijepiti dokazima zahtjev za međunarodnom zaštitom i ako neke izjave podnositelja zahtjeva nisu potkrijepljene dokumentacijom ili drugim dokazima, tim izjavama ne treba potvrda ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) podnositelj zahtjeva je učinio iskreni napor da svoj zahtjev potkrijepi dokazima;
- (b) podneseni su svi relevantni elementi kojima raspolaže podnositelj zahtjeva i dana su zadovoljavajuća objašnjenja u pogledu manjka drugih relevantnih elemenata;
- (c) utvrdilo se da su izjave podnositelja zahtjeva dosljedne i prihvatljive te da ne proturječe dostupnim posebnim i općim informacijama relevantnim za njegov slučaj;
- (d) podnositelj zahtjeva je zatražio međunarodnu zaštitu što je prije mogao, osim ako podnositelj zahtjeva može predočiti opravdane razloge zašto to nije učinio; i
- (e) utvrđena je opća vjerodostojnost podnositelja zahtjeva.

Članak 5.

Potrebe za međunarodnom zaštitom koje nastaju na licu mjesta (*sur place*)

1. Osnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde može se temeljiti na događajima koji su se dogodili nakon što je podnositelj zahtjeva napustio državu podrijetla.
2. Osnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od ozbiljne nepravde može se temeljiti na aktivnostima u koje se upustio podnositelj zahtjeva nakon što je napustio državu podrijetla, posebno ako je utvrđeno da aktivnosti na koje se poziva predstavljaju izraz i nastavak uvjerenja ili sklonosti koje je imao u državi porijekla.
3. Ne dovodeći u pitanje Ženevsku konvenciju, države članice mogu odrediti da se podnositelju zahtjeva koji naknadno podnese zahtjev u pravilu neće priznati status izbjeglice ako se opasnost od proganjanja temelji na okolnostima koje je podnositelj zahtjeva stvorio svojom vlastitom odlukom nakon što je napustio državu podrijetla.

Članak 6.

Počinitelji proganjanja ili ozbiljne nepravde

Počinitelji proganjanja ili teškog stradanja uključuju:

- (a) državu;
- (b) stranke ili organizacije koje kontroliraju državu ili bitan dio državnog područja;
- (c) nedržavna tijela, ako se može dokazati da čimbenici navedeni u točkama (a) i (b), uključujući međunarodne organizacije, nisu u mogućnosti ili ne žele pružiti zaštitu od proganjanja ili ozbiljne nepravde kako je definirano člankom 7.

Članak 7.

Davatelji zaštite

1. Zaštitu mogu pružiti:
 - (a) država; ili
 - (b) stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije, koje kontroliraju državu ili bitni dio državnog područja.
2. Općenito se smatra da je zaštita pružena ako čimbenici navedeni u stavku 1. poduzimaju razumne mjere s ciljem sprečavanja proganjanja ili trpljenja ozbiljne nepravde, među ostalim, primjenom učinkovitog pravnog sustava za otkrivanje, gonjenje i kažnjavanje djela koja predstavljaju proganjanje ili ozbiljnu nepravdu, i ako postoji dostupnost takve zaštite podnositelju zahtjeva.
3. Kada procjenjuju kontrolira li međunarodna organizacija državu ili bitni dio njezinog državnog područja i pruža li zaštitu kako je opisano u stavku 2., države članice uzimaju u obzir svaku smjernicu koja se može naći u relevantnim aktima Vijeća.

Članak 8.

Zaštita unutar države

1. Pri ocjenjivanju zahtjeva za međunarodnom zaštitom, države članice mogu utvrditi da podnositelju zahtjeva nije potrebna međunarodna zaštita ako u određenom dijelu države podrijetla ne postoje osnovani razlozi za strah od proganjanja niti stvarna opasnost od ozbiljne nepravde i ako je razumno očekivati da podnositelj zahtjeva može ostati u tom dijelu države.
2. Kada ispituju je li neki dio države podrijetla u skladu sa stavkom 1., države članice pri donošenju odluke o zahtjevu procjenjuju opće okolnosti koje prevladavaju u tom dijelu države i osobne okolnosti podnositelja zahtjeva.
3. Stavak 1. se može primijeniti bez obzira na tehničke zapreke za povratak u državu podrijetla.

POGLAVLJE III.

UVJETI ZA STJECANJE STATUSA IZBJEGLICE

Članak 9.

Djela proganjanja

1. Djela proganjanja u smislu članka 1. Ženevske konvencije moraju:
 - (a) biti dovoljno ozbiljna po svojoj prirodi ili ponavljanju da predstavljaju ozbiljno kršenje temeljnih ljudskih prava, posebno prava koja ne mogu biti ograničena prema članku 15. stavku 2. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda; ili

(b) biti skup različitih mjera, uključujući kršenja ljudskih prava, koje je dovoljno ozbiljno da utječe na pojedinca na sličan način kako je navedeno u točki (a).

2. Djela proganjanja u smislu stavka 1. mogu, među ostalim, biti u obliku:

- (a) fizičkog ili mentalnog nasilja, uključujući seksualno nasilje;
- (b) zakonskih, administrativnih, policijskih i/ili sudskih mjera koje su same po sebi diskriminacijske ili koje se primjenjuju na diskriminacijski način;
- (c) sudskog progona ili kažnjavanja koje je nerazmjerno ili diskriminirajuće;
- (d) uskraćivanja sudske pomoći što dovodi do nerazmjernih ili diskriminirajućih kazni;
- (e) sudskog progona ili kažnjavanja radi odbijanja vršenja vojne službe prilikom sukoba, kada bi vršenje vojne službe uključivalo kaznena djela ili radnje koja su obuhvaćena klauzulama o isključenju koje su utvrđene u članku 12. stavku 2.;
- (f) djela koja su po prirodi specifično vezana uz spol ili djecu.

3. U skladu s člankom 2. točkom (c), mora postojati veza između razloga navedenih u članku 10. i djela proganjanja kako su opisana u stavku 1.

Članak 10.

Razlozi proganjanja

1. Države članice uzimaju u obzir sljedeće elemente pri procjenjivanju razloga za proganjanje:

- (a) pojam rase posebno uključuje boju kože, podrijetlo ili pripadnost određenoj etničkoj skupini;
- (b) pojam religije posebno uključuje zauzimanje vjerskih, nevjerskih i ateističkih uvjerenja, sudjelovanje ili nesudjelovanje u formalnim vjerskim obredima privatno ili u javnosti, samostalno ili u zajednici s drugima, druga religiozna djela ili izražavanja vjere, ili oblike osobnog ili zajedničkog ponašanja koji se temelje na vjerskom uvjerenju ili ih takvo uvjerenje propisuje;
- (c) pojam nacionalnosti ne ograničava se na posjedovanje ili neposjedovanje državljanstva već posebno uključuje članstvo u skupini koju određuje njezin kulturni, etnički ili lingvistički identitet, zajedničko geografsko ili političko podrijetlo ili njezin odnos sa stanovništvom druge države;
- (d) skupina se smatra posebnom društvenom skupinom posebno ako:

— članovi te skupine dijele urođene osobine ili zajedničko porijeklo koje se ne može izmijeniti ili imaju zajedničku osobinu ili uvjerenje koje je toliko bitno za identitet ili

svijest da osobu ne bi trebalo prisiljavati da ga se odrekne, i

— ta skupina ima samosvojan identitet u dotičnoj državi jer se smatra drugačijom od društva koje je okružuje;

ovisno o okolnostima u državi podrijetla, posebnom društvenom skupinom može se smatrati i skupina koja se temelji na zajedničkim osobinama seksualne orijentacije. Seksualna se orijentacija ne može shvaćati u smislu da uključuje djela koja se u skladu s nacionalnim pravom države članice smatraju kaznenim djelima. Aspekti povezani sa spolom mogu se uzeti u obzir, premda oni sami po sebi ne stvaraju pretpostavku za primjenjivost ovog članka;

(e) pojam političkog mišljenja posebno uključuje mišljenje, ideju ili uvjerenje o stvarima povezanim s potencijalnim počiniteljima proganjanja spomenutim u članku 6. i s njihovim politikama ili metodama, bez obzira je li to svoje mišljenje, ideju ili uvjerenje podnositelj zahtjeva pretvorio u djelo.

2. Kad se procjenjuje ima li podnositelj zahtjeva osnovani strah od proganjanja nebitno je posjeduje li on doista rasne, vjerske, nacionalne, društvene ili političke osobine koje izazivaju proganjanje pod uvjetom da mu takvu osobinu pripisuje počinitelj proganjanja.

Članak 11.

Prestanak statusa

1. Državljeni treće zemlje ili osobe bez državljanstva prestaju biti izbjeglice ako:

- (a) se dobrovoljno ponovno stave pod zaštitu države svog državljanstva; ili
- (b) izgubivši svoje državljanstvo, ponovno ga dobrovoljno steknu; ili
- (c) steknu novo državljanstvo i uživaju zaštitu države čije su državljanstvo stekli; ili
- (d) se dobrovoljno ponovno vrate u državu koju su napustili ili izvan koje su boravili zbog straha od proganjanja; ili
- (e) ako više ne mogu odbijati staviti se pod zaštitu države svog državljanstva jer više ne postoje okolnosti na temelju kojih im je priznat status izbjeglica;
- (f) ako se mogu, radi li se o osobama bez državljanstva, vratiti u državu prethodnog uobičajenog boravišta jer više ne postoje okolnosti na temelju kojih im je priznat status izbjeglica.

2. Razmatrajući točke (e) i (f) stavka 1., države članice uzimaju u obzir podatak o tome je li promjena okolnosti značajna i stalna, da se strah od proganjanja više ne može smatrati osnovanim.

Članak 12.

Isključenje

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglice ako:

- (a) su obuhvaćeni člankom 1. D Ženevske konvencije, koji se odnosi na zaštitu ili pomoć što je pružaju tijela ili agencije Ujedinjenih naroda, osim Visokog povjerenstva Ujedinjenih naroda za izbjeglice. Ako je takva zaštita ili pomoć prestala zbog bilo kojeg razloga a da položaj takvih osoba nije konačno riješen u skladu s odgovarajućim rezolucijama koje je donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda, ove osobe imaju *ipso facto* pravo na povlastice iz ove Direktive;
- (b) su im nadležna tijela države u kojoj imaju prebivalište priznala da imaju prava i obveze koje su povezane s posjedovanjem državljanstva te države, ili istovjetna prava i obveza.

2. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglica ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati:

- (a) da su počinili zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti kako je definirano međunarodnim instrumentima izrađenim kako bi se predvidjele odredbe u pogledu takvih zločina;
- (b) da su počinili teško nepolitičko kazneno djelo izvan države u koju su izbjegli prije nego su bili prihvaćeni kao izbjeglice; što znači prije izdavanja dozvole boravaka na temelju odobrenog statusa izbjeglice; posebno okrutna djela, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem, mogu se smatrati teškim nepolitičkim kaznenim djelom;
- (c) da su krivi za djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda kako su navedena u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda.

3. Stavak 2. primjenjuje se na osobe koje potiču ili na drugi način sudjeluju u izvršenju kaznenih djela ili djela koja su u njemu navedena.

POGLAVLJE IV.

STATUS IZBJEGLICE

Članak 13.

Odobranje statusa izbjeglice

Države članice će odobriti izbjeglički status državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koja ispunjava uvjete za stjecanje statusa izbjeglice u skladu s poglavljima II. i III.

Članak 14.

Opozivanje, poništenje ili odbijanje obnavljanja izbjegličkog statusa

1. U vezi sa zahtjevima za međunarodnom zaštitom podnesenim nakon stupanja na snagu ove Direktive, države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status izbjeglice državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva koji je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo ako oni više nisu izbjeglice u skladu s člankom 11.

2. Ne dovodeći u pitanje dužnost izbjeglice u skladu s člankom 4. stavkom 1. da iznese sve relevantne činjenice i dostavi sve relevantne dokaze koje mu/joj stoje na raspolaganju, država članica koja je odobrila status izbjeglice mora u svakom pojedinačnom slučaju dokazati da je dotična osoba prestala biti ili da nikad nije ni bila izbjeglica u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

3. Države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnavljanje izbjegličkog statusa državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva ako dotična država članica otkrije, nakon što je takvoj osobi odobren status izbjeglice, da:

- (a) sukladno članku 12. dotična osoba nije trebala imati ili nema pravo na stjecanje statusa izbjeglice;
- (b) je njegovo ili njeno pogrešno iznošenje ili izostavljanje činjenica, uključujući korištenje krivotvorenih dokumenata, bilo odlučujuće za odobravanje statusa izbjeglice.

4. Države članice mogu opozvati, poništiti ili odbiti obnavljanje statusa izbjeglice koje je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo ako:

- (a) postoje opravdani razlozi da dotična osoba predstavlja opasnost za sigurnost države članice u kojoj se nalazi;
- (b) dotična osoba, s obzirom da je pravomoćno osuđena za teško kazneno djelo, predstavlja opasnost za društvo države članice.

5. U slučajevima koji su opisani u stavku 4., države članice mogu odlučiti ne odobriti status izbjeglice ako takva odluka još nije bila donesena.

6. Osobama na koje se primjenjuju stavci 4. ili 5. pripadaju prava navedena u člancima 3., 4., 16., 22., 31., 32. i 33. Ženevske konvencije ili slična prava, pod uvjetom da se nalaze u državi članici.

POGLAVLJE V.

UVJETI ZA ODOBRENJE SUPSIDIJARNE ZAŠTITE

Članak 15.

Ozbiljna nepravda

Ozbiljnom se nepravdom smatraju:

- (a) smrtna kazna ili smaknuće; ili
- (b) mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnositelja zahtjeva u državi podrijetla; ili
- (c) ozbiljna i individualna prijetnja životu zbog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba.

Članak 16.

Prestanak statusa

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva prestaje imati pravo na supsidijarnu zaštitu ako su okolnosti na temelju kojih je odobrena supsidijarna zaštita prestale postojati ili su se promijenile do te mjere da zaštita više nije potrebna.

2. U primjeni stavka 1., države članice uzimaju u obzir je li izmjena okolnosti dovoljno značajna i stalna da osobi koja je imala pravo na supsidijarnu zaštitu više ne prijeti opasnost od ozbiljne nepravde.

Članak 17.

Isključenje

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na supsidijarnu zaštitu ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da:

- (a) su počinili zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti kako je definirano međunarodnim instrumentima izrađenim kako bi se predvidjele odredbe u pogledu takvih zločina;
- (b) su počinili teško kazneno djelo;
- (c) su krivi za djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda kao što su navedena u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda;
- (d) predstavljaju opasnost za društvo ili sigurnost države članice u kojoj se nalaze.

2. Stavak 1. primjenjuje se na osobe koje potiču ili na drugi način sudjeluju u izvršenju zločina ili djela navedenih u tom stavku.

3. Države članice mogu isključiti državljanu treće zemlje ili osobu bez državljanstva od prava na supsidijarnu zaštitu ako je dotična osoba prije svog dolaska u državu članicu počinila jedno ili više kaznenih djela izvan područja primjene stavka 1., a koja bi bila kažnjiva kaznom zatvora da su počinjena u dotičnoj državi članici, i ako je dotična osoba napustila svoju državu podrijetla isključivo da bi izbjegla kažnjavanje koje proizlazi iz tih kaznenih djela.

POGLAVLJE VI.

STATUS SUPSIDIJARNE ZAŠTITE

Članak 18.

Odobranje statusa supsidijarne zaštite

Države članice odobravaju supsidijarnu zaštitu državljanima treće zemlje ili osobama bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite u skladu s poglavljima II. i V.

Članak 19.

Prestanak, ukidanje ili odbijanje produljenja statusa supsidijarne zaštite

1. U pogledu zahtjeva za međunarodnom zaštitom podnesenih nakon stupanja na snagu ove Direktive, države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnavljanje statusa supsidijarne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koji mu je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo, ako je dotična osoba prestala imati pravo na supsidijarnu zaštitu u skladu s člankom 16.

2. Države članice mogu opozvati, poništiti ili odbiti obnavljanje statusa supsidijarne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koji mu je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo, ako je dotična osoba, nakon što joj je odobren status supsidijarne zaštite, trebala biti isključena iz prava na supsidijarnu zaštitu u skladu s člankom 17. stavkom 3.

3. Države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnavljanje statusa supsidijarne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva, ako:

(a) je dotična osoba, nakon što joj je odobren status supsidijarne zaštite, trebala biti ili je isključena od prava na supsidijarnu zaštitu u skladu s člankom 17. stavcima 1. i 2.

(b) je njegovo ili njeno pogrešno iznošenje ili izostavljanje činjenica, uključujući korištenje krivotvorenih dokumenta, bilo odlučujuće za odobranje statusa supsidijarne zaštite.

4. Ne dovodeći u pitanje dužnost državljan treće zemlje ili osobe bez državljanstva u skladu s člankom 4. stavkom 1. da otkrije sve relevantne činjenice i dostavi sve relevantne dokaze koje se mu/joj na raspolaganju, država članica koja je odobrila supsidijarnu zaštitu mora u svakom pojedinačnom slučaju dokazati da dotična osoba više nema ili da nikad nije ni imala pravo na supsidijarnu zaštitu u skladu sa stavicima 1., 2. i 3. ovog članka.

POGLAVLJE VII.

SADRŽAJ MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Članak 20.

Opća pravila

1. Ovo poglavlje ne dovodi u pitanje prava navedena u Ženevskoj konvenciji.

2. Ovo se poglavlje primjenjuje na izbjeglice i osobe koje imaju pravo na supsidijarnu zaštitu osim ako nije drukčije navedeno.

3. Prilikom primjene ovog poglavlja, države članice uzimaju u obzir položaj posebno ugroženih osoba kao što su maloljetnici, maloljetnici bez pratnje, osobe s invaliditetom, starije osobe, trudnice, samohrani roditelji s maloljetnom djecom i osobe koje su bile podvrgnute mučenju, silovanju ili drugom teškom obliku duševnog, fizičkog ili seksualnog nasilja.

4. Stavak 3. primjenjuje se samo na osobe za koje je utvrđeno da imaju posebne potrebe nakon pojedinačne procjene njihovog stanja.

5. Države članice će prilikom primjene odredbi ovog poglavlja koje uključuju maloljetnike u prvom redu uzeti u obzir najbolji interes djeteta.

6. U okvirima utvrđenim Ženevskom konvencijom, države članice mogu smanjiti prava iz ovog poglavlja dana izbjeglicama koji su stekli status izbjeglica na temelju aktivnosti kojima su se bavili isključivo ili uglavnom zato da stvore potrebne uvjete za stjecanje statusa izbjeglica.

7. U okvirima utvrđenim međunarodnim obvezama država članica, države članice mogu smanjiti prava iz ovog poglavlja dana osobi koja ima pravo na supsidijarnu zaštitu, a kojoj je supsidijarna zaštita odobrena na temelju aktivnosti kojima se dotična osoba bavila isključivo ili uglavnom zato da stvori uvjete potrebne za priznavanje prava na supsidijarnu zaštitu.

Članak 21.

Zaštita od prisilnog udaljenja ili vraćanja

1. Države članice će poštovati načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja u skladu sa svojim međunarodnim obvezama.

2. Ako nije zabranjeno međunarodnim obvezama navedenim u stavku 1., država članica može prisilno udaljiti ili vratiti izbjeglicu, bez obzira je li mu status službeno priznat ili nije, ako:

(a) postoje opravdani razlozi da se dotična osoba smatra opasnom za sigurnost države članice u kojoj se nalazi; ili

(b) dotična osoba, s obzirom da je pravomoćno osuđena za posebno teško kazneno djelo, predstavlja opasnost za društvo države članice.

3. Država članica može opozvati, poništiti ili odbiti produžiti ili izdati dozvolu boravka izbjeglici na koju se odnosi stavak 2.

Članak 22.

Informacije

Države članice će osobama kojima je priznato pravo na međunarodnu zaštitu, čim prije po odobrenju odgovarajuće zaštite osigurati pristup informacijama o pravima i obvezama vezanim uz status koji im je priznat, i to na jeziku koji im je razumljiv.

Članak 23.

Održavanje obiteljskog jedinstva

1. Države članice će osigurati da se održi obiteljsko jedinstvo.

2. Države članice će se pobrinuti da članovi obitelji osobe sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite koji pojedinačno ne ispunjavaju uvjete za dobivanje takvog statusa imaju pravo tražiti povlastice navedene u člancima 24. do 34. u skladu s nacionalnim postupcima i u onoj mjeri u kojoj je to u skladu s osobnim pravnim statusom člana obitelji.

Ako se radi o članovima obitelji osoba sa statusom supsidijarne zaštite, države članice mogu definirati uvjete koji se primjenjuju na takve povlastice.

U takvim slučajevima, države članice će se pobrinuti da dane povlastice jamče odgovarajući životni standard.

3. Stavci 1. i 2. ne primjenjuju se ako na temelju poglavlja III. i IV. član obitelji nema ili ne bi imao pravo na status izbjeglice ili supsidijarnu zaštitu.

4. Bez obzira na stavke 1. i 2., države članice mogu odbiti, umanjiti ili ukinuti povlastice navedene u njima zbog nacionalne sigurnosti ili javnog reda.

5. Države članice mogu odlučiti da se ovaj članak također primjenjuje na druge bliske rođake koji su živjeli zajedno kao obitelj u vrijeme napuštanja države podrijetla i koje je tada u cijelosti ili uglavnom uzdržavala osoba sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite.

Članak 24.

Dozvole boravka

1. Čim prije nakon priznanja statusa, države članice će izdati osobama sa statusom izbjeglice dozvolu boravka koja mora vrijediti barem tri godine s mogućnošću produljenja, osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog reda nalažu drukčije, i ne dovodeći u pitanje članak 21. stavak 3.

Ne dovodeći u pitanje članak 23. stavak 1., dozvola boravka koja se izdaje članovima obitelji osobe sa statusom izbjeglice može vrijediti kraće od tri godine s mogućnošću produljenja.

2. Čim prije nakon što je odobren status, države članice će izdati osobama sa statusom supsidijarne zaštite dozvolu boravka koja mora vrijediti barem godinu dana s mogućnošću produljenja, osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog poretka ne nalažu drukčije.

Članak 25.

Putne isprave

1. Države članice će izdati osobi sa statusom izbjeglice putne isprave u obliku navedenom u Dodatku Ženevske konvencije, u svrhu putovanja izvan njihovog državnog područja osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog poretka ne nalažu drukčije.

2. Osobama sa statusom supsidijarne zaštite koji nisu u mogućnosti dobiti nacionalnu putovnicu države članice izdat će se isprave koje im omogućuju putovanje, barem kad nastanu ozbiljni humanitarni razlozi zbog kojih moraju boraviti u drugoj državi, osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog poretka ne nalažu drukčije.

Članak 26.

Pravo na zapošljavanje

1. Države članice će dopustiti osobama sa statusom izbjeglice da se zaposle ili samostalno obavljaju djelatnosti pod uvjetima koji se općenito primjenjuju na struku i na javnu službu, odmah nakon što im se odobri status izbjeglice.

2. Države članice će osigurati da se aktivnosti kao što su mogućnosti obrazovanja odraslih povezane sa zaposlenjem, strukovna izobrazba ili praktično radno iskustvo na radnom mjestu nude osobama sa statusom izbjeglice pod jednakim uvjetima kao i državljanima.

3. Države članice će dopustiti osobama sa statusom supsidijarne zaštite da se zaposle ili da samostalno obavljaju djelatnosti pod uvjetima koji se općenito primjenjuju na struku i javnu službu odmah nakon što im se odobri supsidijarna zaštita. Situacija na tržištu rada u državi članici može se uzeti u obzir kako bi se, među ostalim, utvrdilo moguće pravo prednosti pri zapošljavanju tijekom ograničenog vremenskog razdoblja koje se utvrđuje u skladu s nacionalnim pravom. Države članice će osigurati da osoba sa statusom supsidijarne zaštite ima pristup radnom mjestu koje joj je ponuđeno u skladu s nacionalnim pravilima o određivanju prvenstva na tržištu rada.

4. Države članice će osigurati da osobe sa statusom supsidijarne zaštite imaju pristup aktivnostima kao što su mogućnosti obrazovanja odraslih povezane sa zaposlenjem, strukovna izobrazba ili praktično radno iskustvo na radnom mjestu, pod uvjetima o kojima odlučuje država članica.

5. Vezano uz naknadu, pristup sustavima socijalnog osiguranja koji se odnosi na zaposlene i osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost i druge uvjete zapošljavanja primjenjuju se važeći zakoni u državama članicama.

Članak 27.

Pravo na školovanje

1. Države članice će odobriti puno pravo na pristup obrazovnom sustavu svim maloljetnicima kojima je odobren status izbjeglice ili supsidijarne zaštite, pod istim uvjetima kao i državljanima.

2. Države članice će dopustiti odraslim osobama kojima je odobren status izbjeglice ili supsidijarne zaštite pristup općem obrazovnom sustavu, daljnjoj izobrazbi ili ponovnoj izobrazbi, pod istim uvjetima kao i državljanima trećih zemalja koji zakonito borave u zemlji.

3. Države članice će se pobrinuti da osiguraju jednako postupanje prema osobama sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite i državljanima u kontekstu postojećih postupaka za priznavanje stranih diploma, svjedodžbi i drugih dokaza o formalnom obrazovanju.

Članak 28.

Socijalna skrb

1. Države članice će osigurati da osobe sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite primaju, u državi članici koja ima je odobrila takve statuse, potrebnu socijalnu pomoć koja se pruža i državljanima te države članice.

2. Kao izuzetak od općeg pravila navedenog u stavku 1., države članice mogu ograničiti socijalnu pomoć odobrenu osoba sa statusom supsidijarne zaštite na osnovne povlastice koje se u tom slučaju pružaju na istim razinama i pod istim uvjetima dostupnosti kao i državljanima.

Članak 29.

Zdravstvena zaštita

1. Države članice će osigurati osobama sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite i pravo na zdravstvenu zaštitu pod istim uvjetima dostupnosti kao državljanima države članice koja je odobrila takve statuse.

2. Kao izuzetak od općeg pravila navedenog u stavku 1., države članice mogu ograničiti zdravstvenu zaštitu odobrenu osobama sa statusom supsidijarne zaštite na osnovne povlastice koje se u tom slučaju pružaju na istim razinama i pod istim uvjetima dostupnosti kao i državljanima.

3. Države članice pružaju, pod istim uvjetima dostupnosti kao i državljanima države članice koja je odobrila status, odgovarajuću zdravstvenu zaštitu osobama sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite koji imaju posebne potrebe, kao što su trudnice, osobe s invaliditetom, osobe koje su bile žrtve mučenja, silovanja ili drugih teških oblika duševnog, fizičkog ili seksualnog nasilja ili maloljetnici koji su bili žrtve bilo kojeg oblika zlostavljanja, zanemarivanja, iskorištavanja, mučenja, okrutnog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili koji su stradali u oružanom sukobu.

Članak 30.

Maloljetnici bez pratnje

1. Čim prije nakon odobravanja statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite, države članice će poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da maloljetnike bez pratnje zastupa zakonski zastupnik ili, prema potrebi, tijelo odgovorno za zaštitu i dobrobit maloljetnika, ili da na bilo koji drugi način, uključujući i onaj propisan zakonom ili na temelju sudskog naloga, budu primjereno zastupani.

2. Pri provedbi ove Direktive, države članice moraju osigurati da skrbnik ili zastupnik propisno brine o potrebama maloljetnika. Odgovarajuća tijela provode redovite procjene.

3. Države članice se moraju pobrinuti da maloljetnici bez pratnje budu smješteni:

- (a) kod odraslih rođaka; ili
- (b) kod udomitelja; ili
- (c) u centrima specijaliziranim za smještaj maloljetnih osoba; ili
- (d) u drugim smještajnim objektima primjerenim maloljetnicima.

Pri tome se uzimaju u obzir želje djeteta u skladu s njegovom dobi i stupanjem zrelosti.

4. Koliko god je moguće, braću i sestre treba zadržati zajedno, uzimajući u obzir najbolje interese maloljetnika u pitanju i posebno njegovu dob i stupanj zrelosti. Promjene mjesta prebivališta maloljetnika bez pratnje treba ograničiti na najmanju mjeru.

5. Države članice će, štiteći najbolje interese maloljetnika bez pratnje, nastojati pronaći članove maloljetnikove obitelji čim prije. U slučajevima kad su život ili integritet maloljetnika ili njegove bliske rodbine ugroženi, posebno ako su oni ostali u državi podrijetla, moraju se osigurati da prikupljanje, obrada i razmjena informacija u pogledu tih osoba budu na povjerljivoj osnovi.

6. Oni koji rade s maloljetnicima bez pratnje imaju ili stječu primjerenu izobrazbu u pogledu njihovih potreba.

Članak 31.

Pravo na smještaj

Države članice će osigurati osobama sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite pravo na smještaj pod jednakim uvjetima kao i državljanima trećih zemalja koji zakonito borave na njihovom državnom području.

Članak 32.

Sloboda kretanja unutar države članice

Države članice će dopustiti slobodno kretanje unutar svog državnog područja osobama sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite pod istim uvjetima i uz ista ograničenja koja vrijede za državljane trećih zemalja koji zakonito borave na njihovom državnom području.

Članak 33.

Pomoć pri uključivanju u društvo

1. Kako bi olakšale uključivanje izbjeglica u društvo, države članice uspostavljaju programe uključivanja koje smatraju primjerenim ili stvaraju preduvjete koji jamče pristup takvim programima.

2. Ako države članice to smatraju primjerenim, mogu odobriti pristup programima uključivanja osoba sa statusom supsidijarne zaštite.

Članak 34.

Repatrijacija

Države članice mogu pružiti pomoć osobama sa statusom izbjeglice ili supsidijarne zaštite koji se žele vratiti u domovinu.

POGLAVLJE VIII.

UPRAVNA SURADNJA

Članak 35.

Suradnja

Svaka država članica određuje nacionalnu kontaktnu točku čiju adresu dostavlja Komisiji, koja je zatim dostavlja drugim državama članicama.

Države članice u suradnji s Komisijom poduzimaju sve primjerene mjere za uspostavu izravne suradnje i razmjenu informacija između nadležnih državnih tijela.

Članak 36.

Osoblje

Države članice će osigurati da državna tijela i druge organizacije koje provode ovu Direktivu prime potrebnu izobrazbu i da budu vezane načelom povjerljivosti, kako je utvrđeno nacionalnim pravom, u pogledu svih informacija koje saznaju tijekom svog rada.

POGLAVLJE IX.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 37.

Izvješća

1. Do 10. travnja 2008. Komisija će izvjestiti Europski parlament i Vijeće o primjeni ove Direktive i predložiti sve potrebne izmjene. Ovi prijedlozi izmjena odnosit će se u prvom redu na članke 15., 26. i 33. Države članice će dostaviti Komisiji sve podatke koji su korisni za izradu tog izvješća do 10. listopada 2007.

2. Nakon dostave izvješća, Komisija će izvješćivati Europski parlament i Vijeće o primjeni ove Direktive barem svakih pet godina.

Članak 38.

Preuzimanje u nacionalno zakonodavstvo

1. Države članice će donijeti zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 10. listopada 2006. One će o tome odmah obavijestiti Komisiju.

Kad države članice donesu ove mjere, one prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst odredaba nacionalnog prava koji donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 39.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana nakon objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 40.

Primatelji

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice.

Sastavljeno u Luxembourgu 29. travnja 2004.

Za Vijeće

Predsjednik

M. McDOWELL